

MOBILNA APLIKACIJA ZA PREZENTACIJU ARHEOLOŠKOG LOKALITETA TILURIJ I MUZEJA TRILJSKOG KRAJA

SANJA BUDIĆ LETO - IVA KAIĆ - VEDRAN JURIČIĆ

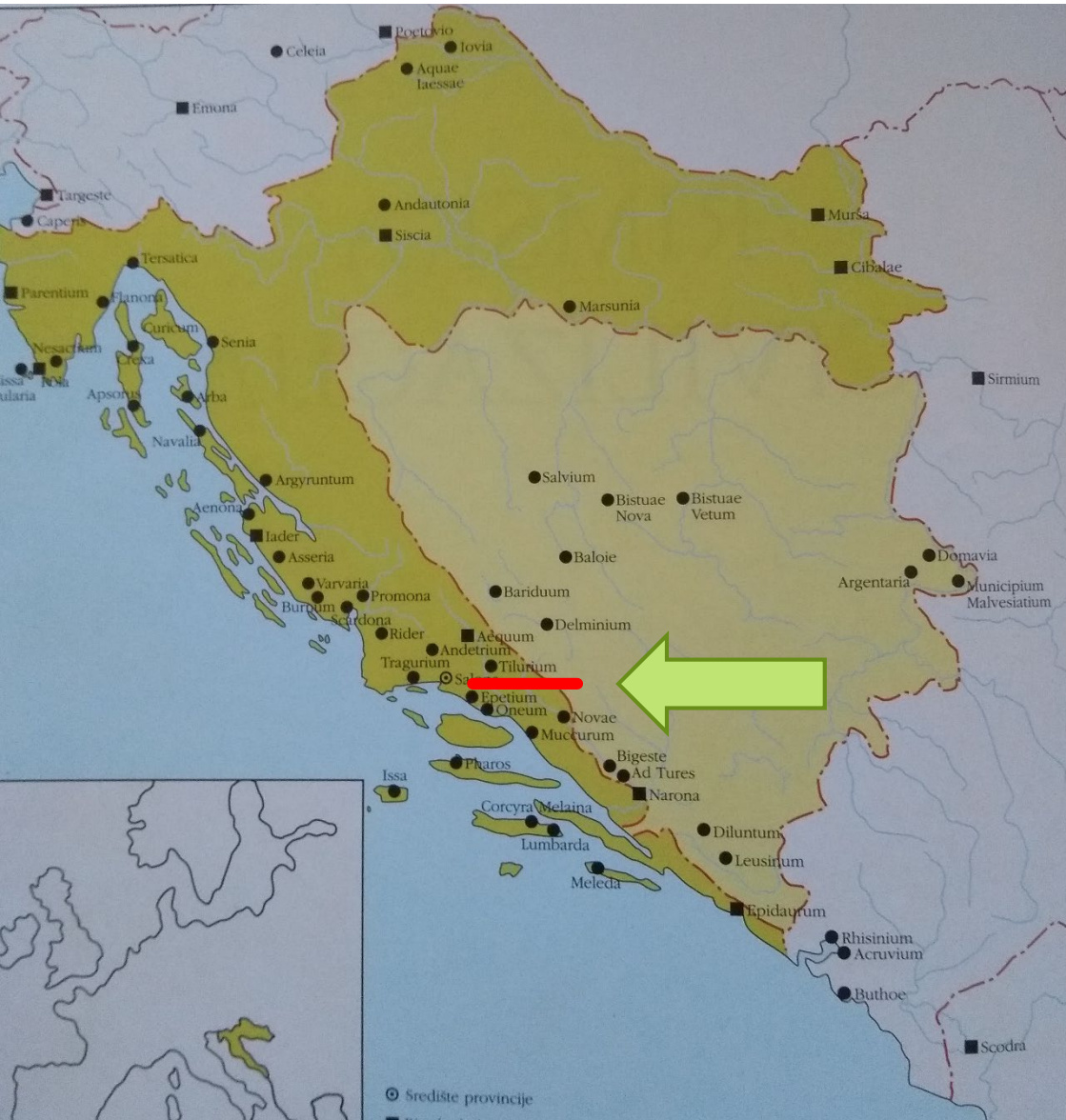
Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
*Republic
of Croatia
Ministry
of Culture*

TILURIUM - arheološki lokalitet Gardun kod Trilja

- ▶ Od 1997. godine - sustavna arheološka iskopavanja -> voditeljica: dr. sc. Mirjana Sanader, red. prof. (Odsjek za arheologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu)
- ▶ 1997.-2013. Projekti Ministarstva znanosti i obrazovanja
- ▶ 2014.-2018. projekt *Between the Danube and the Mediterranean. Exploring the role of Roman military in the mobility of people and goods in Croatia during the Roman Era (RoMiCRO)* - Hrvatska zaklada za znanost (voditeljica: dr. sc. Mirjana Sanader)
- ▶ 2019. - projekt *Razumijevanje rimskih granica: primjer istočnog Jadrana (AdriaRom)* - Hrvatska zaklada za znanost (voditeljica: dr. sc. Mirjana Sanader)

TILURIUM - rimski legijski logor

rijeka
CETINA

TILURIUM - rimski legijski logor

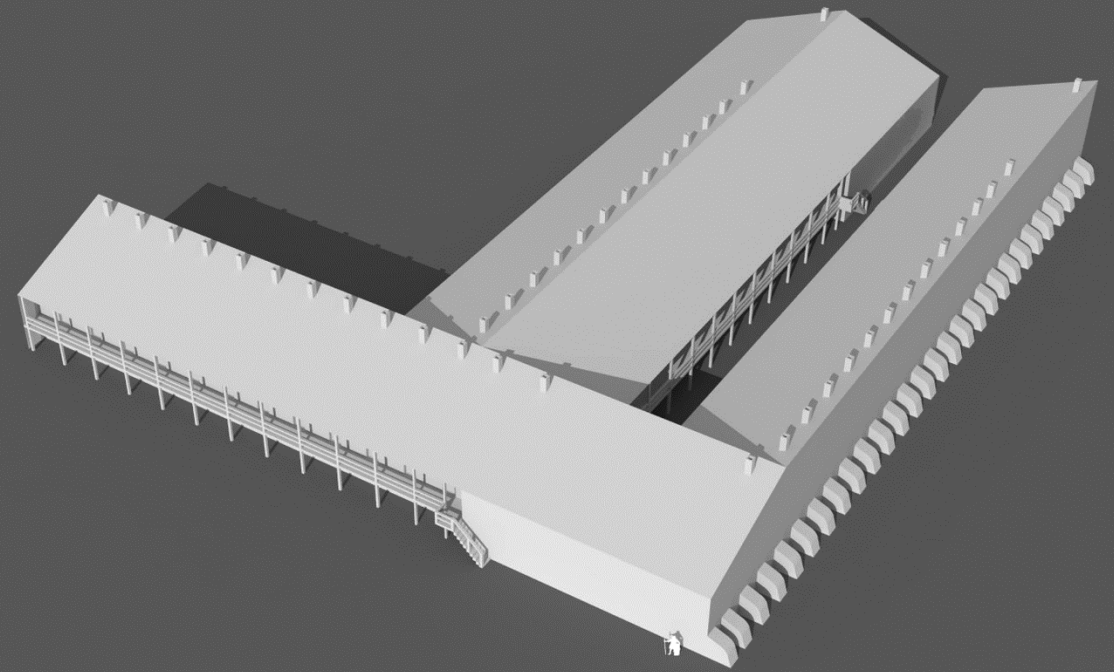
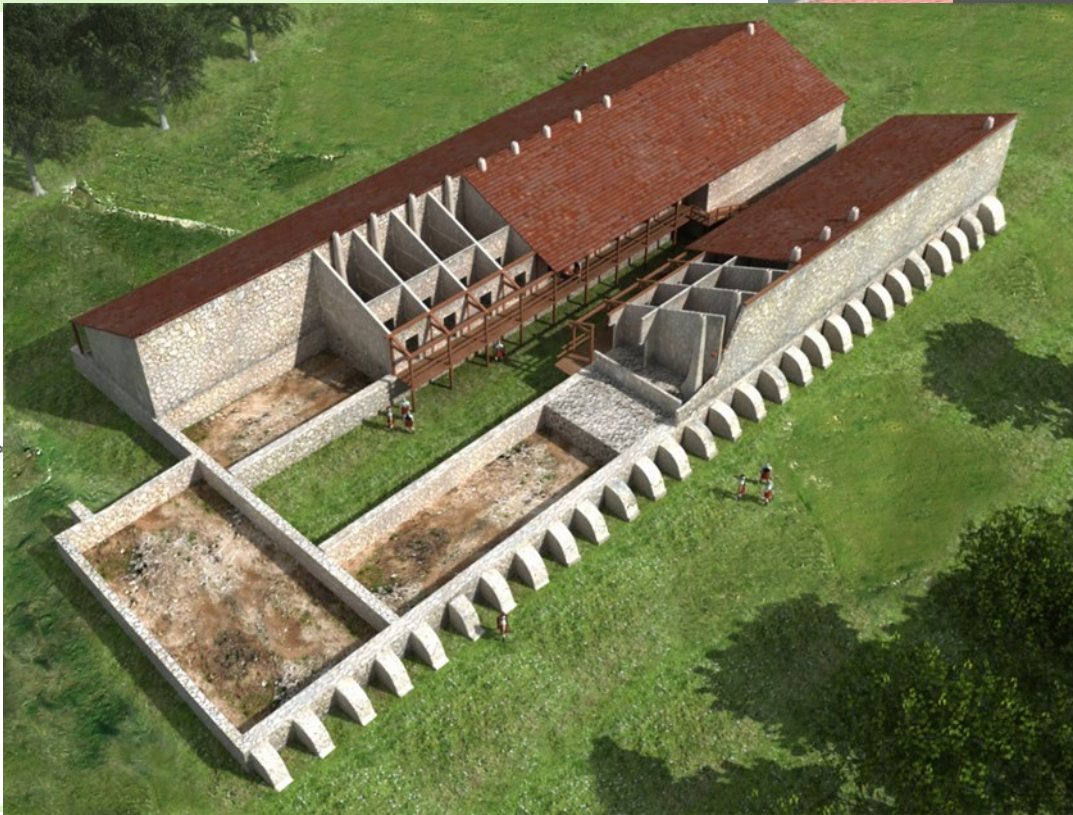
- ▶ prostirao se na površini od 12 ha
- ▶ trapezoidnog oblika
- ▶ sagrađen početkom 1. st. po. Kr.
- ▶ utvrđen kamenim bedemima
- ▶ VII. legija *Claudia Pia Fidelis* - 1. pol. 1. st. po. Kr. -> 5000 vojnika
- ▶ Od 2. pol. 1. st. po. Kr. do sredine 3. st. - pomoćne postrojbe
- ▶ kasna antika - beneficijarska postaja

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA I OSTACI ARHITEKTURE

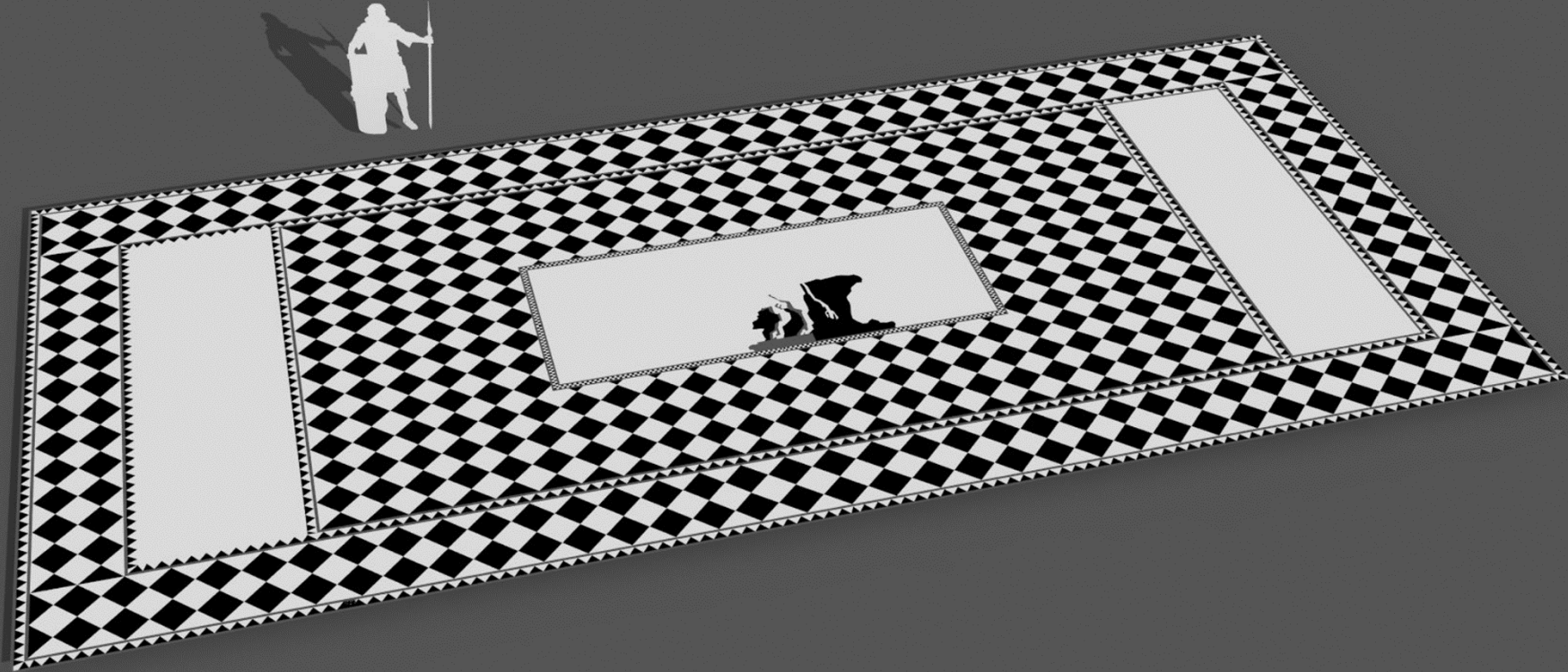

TILURIUM - vojničke spavaonice (centuriae)

MO

- ▶ SC
- ▶ po
bi
- ▶ gr

BROJNI POKRETNI NALAZI - MUZEJ TRILJSKOG KRAJA

Fig. 2. Roman soldier in full armor

TILURIUM

- ▶ konzervacija arhitekture i pokretnih nalaza
- ▶ djelomična rekonstrukcija vojne arhitekture
- ▶ 3D vizualizacija arhitekture
- ▶ popularizacija arheoloških istraživanja - projekti „Triljski kraj = arheološki raj! Upoznajmo arheološku baštinu svoga kraja” (MZO, 2017. god.)
- ▶ „Noć istraživača” (European Researcher’s Night, Marie Skłodowska-Curie Actions, 2018.)
- ▶ „365 zašto, 365 zato - društvene i humanističke znanosti u svakodnevnom životu (MZO, 2018.)

Simboli grada Trilja, ono po čemu je Trilj prepoznat u Hrvatskoj

- ▶ Prirodna baština - rijeka Cetina
- ▶ Kulturna baština: Arheološka baština - iznimno bogata
- ▶ Rimski vojni logor Tilurij - svjetski poznati lokalitet
- ▶ Gastronomska baština -> soparnik i ŽABE

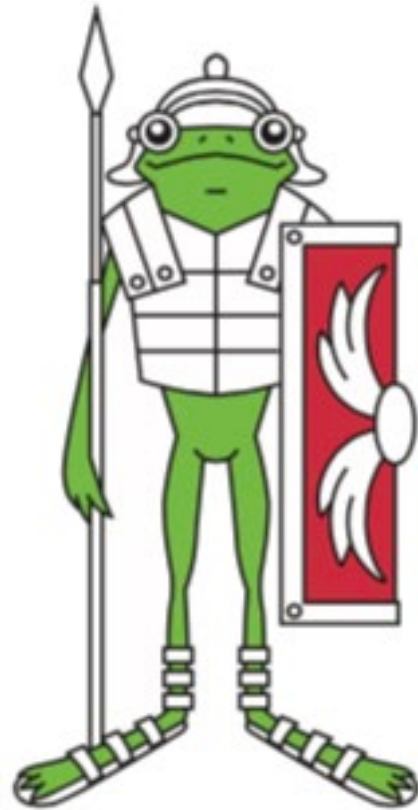

▶ ARHEOLOŠKA BAŠTINA

▶ +

▶ GASTRONOMSKA BAŠTINA

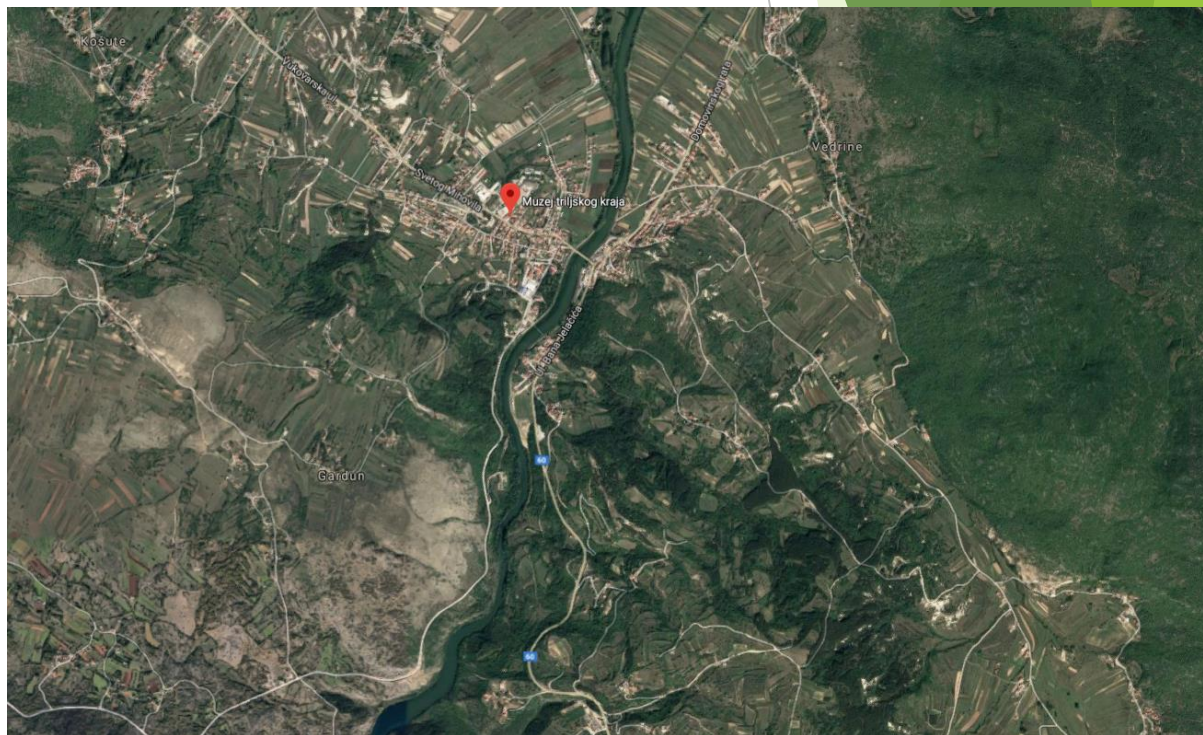
▶ =

TILURIANUS CRECTUS

TIL RI M

Historijat Muzeja triljskog kraja

MISIJA

Arheološki postav

Etnografska zbirka

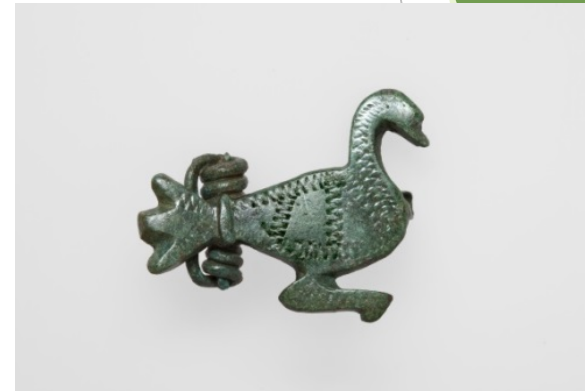
Izbor eksponata iz arheološkog postava

Ulomak mozaika bika

Dijelovi vojne opreme

Zoomorfna fibula

Falera s prikazom cara Tiberija i Druza Mlađeg

Pribor za igru

Keramičko posuđe i ulomak dna s pečatom

Vizija

Projekt Rimske ceste na području Srednje Dalmacije

RIMSKE CESTE SREDNJE DALMACIJE

I. RIMSKE CESTE NA PODRUČJU SREDNJE DALMACIJE

I. ROMAN ROADS IN CENTRAL DALMATIA

DIONICA RIMSKE CESTE NA POLOŽAJU SAMOLEČ

Nedaleko od lepjskog uporišta Tiliurum (Gardun pored Trilja), na položaju Samoleč, pronalaze se ostaci antičkog kolnog puta cestovne mreže koja je poveivala grad Salona sa zapadnom rimskom provincijom Dalmacije. Najvažniju Salonu preko Kliskog prijelaza (Kis - Grlj), ovaj komunikacijski pravac se pružao duž dugopojasne visoravni i kod zaselaka Kapela odvajao od prometnice za veteransku koloniju Aequum (Čitluk kod Sinja) na sjeverozapad prema rimskom vojnom logoru Tiliurum, odnosno prijelazu – mostu na rijeci Cetini Pons Tiliuri (Trilj). Pons Tiliuri je bio značajno prometno čvorište od kojeg su se granala dva magistralna pravca, velike gospodarske važnosti za cestu Dalmaciju i Carstvo općenito. Jedan je vodio na rudarsko područje Srebrnice (Argentaria) u istočnom dijelu Bosne i Hercegovine, dok se drugi usmjeravao jugoistočno na trgovačku luku Narona (Vid kod Metkovića) u dani reke Neretve.

Cesta na Samoleču danas je sačuvana u dužini od otprilike 500 m, dok njena širina se uglavnom kreće u rasponu od 4 do 6 m. Na pojedinim dijelovima vidljivi su ostaci kaldrme sa pripadajućim rubnicima i podrzama. In isto tako kolotečine kao materijalni dokaz intenzivnog kolskog prometa na ovoj cestovnici dionici ljevak antike.

SAMOLEČ ROMAN ROAD SECTION

Not far from the legionary base of Tiliurum (Gardun near Trilj), in the position of Samoleč, the remains of an ancient pavement from the road network that linked the city Salona with the Roman province of Dalmatia are found. Leaving the city Salona through the Kis passage (Kis - Grlj), this communication route continued along the Durupole plateau and at the hamlet of Kapela separated from the road for the veteran colony Aequum (Čitluk near Sinj) to the north-east towards the Roman military camp Tiliurum, referring to the crossing - the east towards the Roman Empire and Dalmatia in general. One led to the mining junction where it parted into two main directions of great economic importance to the Roman Empire and Dalmatia in general. One led to the mining area of Srebrnica (Argentaria) in the eastern part of Bosnia and Herzegovina, while the other was directed southeast to the trading port Narona (Vid near Metković) in the Neretva river valley.

While the other was directed southeast to the trading port Narona (Vid near Metković), the road to Samoleč has been preserved. While its width is generally in the range of 4 to 6 m, in some parts still today, approximately 500m in length, the remains of the pavement and retaining walls constructed with its associated curbs and retaining walls are visible.

RIMSKE CESTE NA PODRUČJU SREDNJE DALMACIJE

I. ROMAN ROADS IN CENTRAL DALMATIA

DIONICA RIMSKE CESTE NA POLOŽAJU SAMOLEČ

RIMSKOM CESTOM

Rimske cestovne sustave je položajna točka za uspostavu bogatstva - modernih mreža prometnica kako na Mediteranu, tako i na europskom kontinentu. Prepoznata se da je ugrađeno više od 120.000 km (81.000 rimskih milja) antičkih kolnih puteva, koje su bile podložne koncentraciji osmišljeni za putovanje i održavanje prometnice. Bora i usluga, čime je bila podložna koncentraciji osmišljeni za putovanje i održavanje prometnice. Bora i usluga, čime je bila podložna koncentraciji osmišljeni za putovanje i održavanje prometnice. Bora i usluga, čime je bila podložna koncentraciji osmišljeni za putovanje i održavanje prometnice.

BY THE ROMAN ROAD

The Roman road system is the starting point for future establishment of the modern road network in the Mediterranean and European continent in general. It is assumed that more than 120,000 kilometers (81,000 Roman miles) of ancient roads had been built, which were under the control of the central institution for construction and maintenance of roads (curia censoria). A whole range of supporting facilities for military purposes, emperors and high officials, postal services and other of arranged stations were raised (stationes) with stations for maintenance and replacement of horses (mutationes), ways or taverns (tabernae) and checkpoints (stationes) or guardhouses for the "road police" (beneficarii censorii, stationarii) in order to implement control and traffic safety on the ancient highways.

The duration of a journey by Roman roads depended on the quality of the roads, and of course, the manner and circumstances under which each trip would occur. Horseback couriers (tabernarii) of the postal service (cursus publicus) could cross a distance of about 75 kilometers (50 Roman miles), while average passenger mail carriers (municiones) could only cover about 30 Roman miles in a day. Legionary and auxiliary troops, fully equipped for war, would need several days (20 to 24 Roman miles) during one day, with one day of rest for every four days of marching (20 to 24 Roman miles).

Turistička zajednica Srednje dalmatinske županije
Sjedište: Dalmatinska županija
www.dalmatia.hr

Rimska cesta na predjelu Samoleč u Vojniću kod Trilja

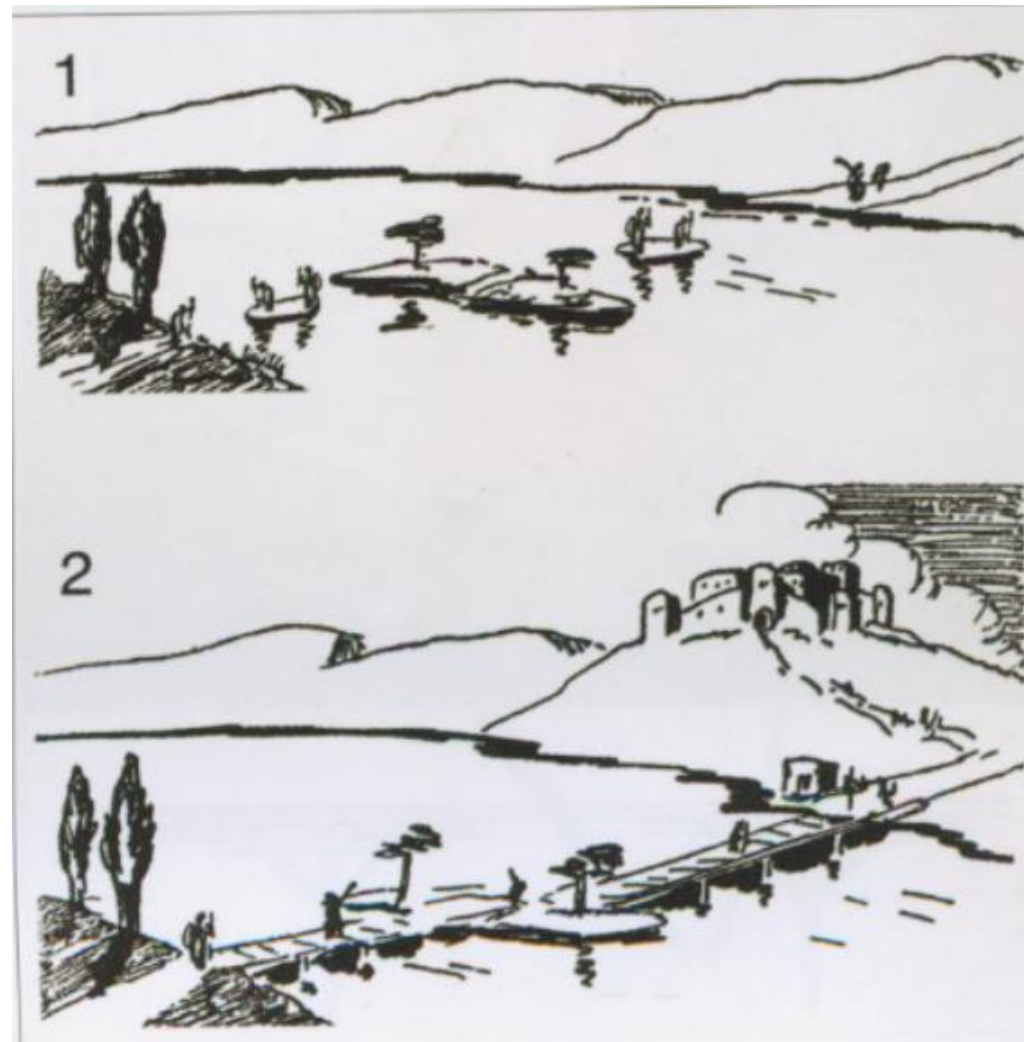
Pons Tiluri – integrirani dio novog stalnog postava

Otočić na Cetini u Trilju preko kojeg je vjerojatno prelazio rimski most

Stožasti željezni okovi s vrhova drvenih greda rimskog mosta

Mogući izgled rimskog mosta preko Cetine (Ante Milošević, *Pons Tiluri* u: *Histria antiqua*, sv. 17., 2009., str. 174.

Projekt 3D - 3LJ - NOVA PUBLIKA U MUZEJU TRILJSKOG KRAJA

▶ **MINISTARSTVO KULTURE**

▶ Muzej triljskog kraja

▶ Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

▶ Sažetak programa: razvoj mobilne aplikacije o arheološkom lokalitetu Tiluriju i o arheološkim izlošcima iz Muzeja triljskog kraja

Aplikacija

- ▶ Prezentiranje informacija o muzeju i nalazištu
- ▶ Uređaji
  - ▶ mobitel i tablet
- ▶ Android operacijski sustav
  - ▶ Verzija 16 nadalje (Jelly Bean)
  - ▶ Pokriva 99.6% uređaja
- ▶ Dvojezično korisničko sučelje
  - ▶ Hrvatski i engleski jezik

Dijelovi aplikacije 1/2

- ▶ Početni prozor
  - ▶ Slika nalazišta s brojevima lokaliteta
  - ▶ Klikom na broj otvara se prozor s informacijama

- ▶ Muzej
  - ▶ Slika i osnovne informacije o muzeju
  - ▶ Radno vrijeme, adresa, kontakt i opis

 Adresa Don Ante Bućana 3, 21240 Trilj
 Telefon +385 (0)21 831 905
 E-mail muzej.triljskog.kraja@st.t-com.hr
 Posjet PON-PET: 9:00–14:00
SUBOTA: 8:30–12:00

Za grupe je moguće dogovoriti drugi termin

Muzej triljskog kraja, čiji je osnivač Grad Trilj, jedan je od najmlađih hrvatskih muzeja, a osnovan je 1996. godine. Muzej je smješten u nekadašnjoj župnoj kući, koja je zahvaljujući potpori Grada Trilja i Ministarstva kulture RH adaptirana za muzejske

Dijelovi aplikacije 2/2

▶ Ekspoziti

▶ Lista

- ▶ Slika i osnovne informacije o eksponatu

▶ Detalji

- ▶ Dimenzije, materijal, datacija i opis eksponata

▶ Igra za djecu

- ▶ Memory 4x4
- ▶ Slike eksponata

ulomak mozaika s prikazom bika

kamen, žbuka
1. st. po. Kr.

lonac

keramika
1. pol. 1. st. po. Kr.

1. pol. 1. st. po. Kr.

MTK-923

keramika

"visina: 12 cm
širina: 12 cm
promjer dna: 6 cm
promjer otvora: 1 1,5 cm

Keramički lonac trbušastog oblika i ravnog dna. Jedan je od nekoliko predmeta iz zatvorene arheološke cjeline, iz otpadne jame (SJ 55), u kojoj su uz ostatke keramičkih posuda nađeni i ostaci životinjskih kostiju. Lonci (lat. aullae, ollae) pripadaju rimskom kuhinjskom posuđu, a osim za kuhanje, mogli su se koristiti i za skladištenje hrane. Ovaj lonac izrađen je u lokalnoj radionici, te pokazuje kako su rimski vojnici u Tiliriju uz uvezeno posuđe istovremeno koristili i posuđe lokalne proizvodnje. Lonac se datira u prvu polovicu 1. stoljeća poslije Krista.

TILURIANUS CRECTUS

► **HVALA VAM NA PAŽNJI!**